

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Σχολή Διεθνών Σπουδών Επικοινωνίας & Πολιτισμού		
ΤΜΗΜΑ	Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών & Περιφερειακών Σπουδών		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	PMS107	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α΄
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	7,5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Μάθημα ειδικού υποβάθρου, εξειδίκευσης γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Απαιτούνται γενικές γνώσεις του συστήματος της ΕΕ και των σχετικών πολιτικών της ΕΕ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική Δυνατότητα εξετάσεων για φοιτητές ERASMUS στην Αγγλική και Γερμανική γλώσσα		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://openeclass.panteion.gr/courses/PMS107/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Γενική παρουσίαση και στόχος του μαθήματος

Το μάθημα αποσκοπεί στην εισαγωγή των φοιτητριών και των φοιτητών στα ζητήματα του περιβάλλοντος και της ενέργειας, καθώς επίσης στην εξοικείωσή τους με το σύστημα της ΕΕ και την ιδιαίτερη φύση της πολιτικής της ΕΕ, εστιάζοντας στο περιβάλλον και την ενέργεια. Αναδεικνύει με αυτό τον τρόπο δύο νευραλγικούς τομείς πολιτικής της ΕΕ, στο πλαίσιο του παραδείγματος της βιώσιμης ανάπτυξης και σε μια, από πολλές απόψεις, κρίσιμη φάση για τα ζητήματα, ενώ εμβαθύνει στη μεταξύ τους σχέση.

Ειδικότερα, στοχεύει στη γνώση και κατανόηση των θεσμικών, οργανωτικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών και στοιχείων της πολιτικής, της διαμόρφωσης της ατζέντας, των στρατηγικών επιλογών και των περιεχομένων, όπως προκύπτουν στη βάση ενός ευρύτερου σχεδιασμού και γενικότερων οραματικών πρωτοβουλιών, επιμέρους σχεδιασμών και προγραμματικών πλαισίων, αλλά επίσης των διαδικασιών, των μέσων και των εργαλείων που αξιοποιούνται στα συγκεκριμένα πεδία.

Η ανάλυση επικεντρώνεται σε μια συστηματική εξέταση βασικών εννοιών και στοιχείων πολιτικής και διακυβέρνησης, ενώ επιδιώκεται η συζήτηση επίκαιρων εξελίξεων στην ΕΕ, που συνδέονται με το αντικείμενο του μαθήματος και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Εξάλλου, στη βάση επιλεγμένων παραδειγμάτων αναδεικνύονται και αναλύονται η διαμόρφωση και η υλοποίηση πολιτικής στο επίπεδο της Ένωσης στα συγκεκριμένα πεδία.

Παρότι ενθαρρύνεται μια ολιστική οπτική και μια διεπιστημονική, κατά το δυνατό, προσέγγιση των ζητημάτων, που αναγνωρίζεται ότι προσιδιάζει στη σύνθετη φύση και τα χαρακτηριστικά τους, όπως άλλωστε στη συνολική και ολοκληρωμένη θεώρηση που απαιτεί, ούτως ή άλλως, η βιώσιμη ανάπτυξη, το μάθημα κατατάσσεται στον επιστημονικό κλάδο της πολιτικής επιστήμης και συγκεκριμένα στο γνωστικό πεδίο της ευρωπαϊκής δημόσιας πολιτικής.

Σημασία του μαθήματος

Το μάθημα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μια σειρά από λόγους. Αναφέρονται ενδεικτικά:

- Η σημασία της ΕΕ και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σε σχέση με την εμβέλεια και τις επιπτώσεις της πολιτικής και της διακυβέρνησης και των εκρών της ΕΕ, ιδιαίτερα στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας.
- Το θεωρητικό ενδιαφέρον της ενασχόλησης με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και το σύστημα της ΕΕ, καθώς επίσης με τις δημόσιες πολιτικές της ΕΕ, λόγω της μοναδικότητας της φύσης και των θεσμικών, οργανωτικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών της Ένωσης, των σχέσεων των εμπλεκόμενων, του τρόπου χάραξης πολιτικής/πολιτικών, της διαμόρφωσης των επιλογών και των αποφάσεων και της υλοποίησης της πολιτικής/των πολιτικών.
- Η αξία της επιστημονικής ενασχόλησης με τα ζητήματα του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης, λόγω της σημασίας που τους αποδίδεται και του γενικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν, σε συνδυασμό με τα ζητήματα της ενεργειακής πολιτικής και μετάβασης και δη σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και ταυτόχρονα κρίσιμη φάση.
- Η επιστημονική πρόκληση που θέτουν η ανάλυση και η κατανόηση των διεργασιών της πολιτικής και διακυβέρνησης στην ΕΕ στα εν λόγω πεδία, αλλά και οι διεπιστημονικές απαιτήσεις σχετικά, αφού σε αυτά συναντώνται διάφοροι επιστημονικοί κλάδοι και επιστημονικές πειθαρχίες.
- Η ανάγκη κατανόησης και συζήτησης σημαντικών επίκαιρων εξελίξεων και τάσεων στην ΕΕ και η αναγωγή των πληροφοριών σε ένα πλαίσιο ανάλυσης που στοιχειοθετείται από την τεχνική γνώση και την κατανόηση του συστήματος.
- Το πρακτικό ενδιαφέρον της ενασχόλησης και εξοικείωσης με το σύστημα της ΕΕ και τους συγκεκριμένους τομείς, δεδομένων των επαγγελματικών δυνατοτήτων και

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα πραγματοποιείται στη βάση επιμέρους θεματικών ενότητων για τα παραπάνω ζητήματα. Οι ενότητες συνδέονται άρρηκτα και λειτουργικά μεταξύ τους, εξυπηρετώντας τους στόχους που τίθενται. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικά, προκειμένου να οριοθετήσουν το πεδίο και το αντικείμενο/περιεχόμενο του μαθήματος, διευκολύνοντας τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στη «χαρτογράφηση» του και στην οργάνωση της μελέτης τους. Επισημαίνεται ότι οι θεματικές αυτές ενότητες δεν αντιστοιχούν στις ενότητες των μαθημάτων στη βάση του Προγράμματος.

Ενότητες

- Εισαγωγικό πλαίσιο.
- Το σύστημα της ΕΕ – Διαμόρφωση και υλοποίηση πολιτικής.
- Περιβαλλοντικά και ενεργειακά ζητήματα, προβλήματα, προκλήσεις και ευκαιρίες για την ΕΕ – Αποτίμηση και απαιτήσεις πολιτικής και διακυβέρνησης.
- Περιβάλλον, ενέργεια και βιώσιμη ανάπτυξη: Ενωσιολογικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις – Από τη διεθνή διάσταση στην ευρωπαϊκή πολιτική – Ιστορική εξέλιξη της πολιτικής της ΕΕ και σύνδεση περιβαλλοντικών και ενεργειακών στόχων.
- Οργανωμένα συμφέροντα και βασικοί δρώντες στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας.
- Ζητήματα σχεδιασμού, πολιτικής και διακυβέρνησης για το περιβάλλον και την ενέργεια.
- Οραματικές πρωτοβουλίες και στρατηγικές ως πλαίσιο πολιτικής.
- Περιεχόμενα και επιλογές πολιτικής. Τομείς παρέμβασης και προτεραιότητες
- Η εξωτερική διάσταση της πολιτικής της ΕΕ.
- Ζητήματα υλοποίησης και διακυβέρνηση.
- Μέσα και εργαλεία διακυβέρνησης της ΕΕ για το περιβάλλον και την ενέργεια
- Παραδείγματα δράσεων στην ΕΕ στο πεδίο του περιβάλλοντος και της ενέργειας.
- Βασικά συμπεράσματα – Αξιολόγηση και προοπτικές της πολιτικής της ΕΕ.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα πραγματοποιηθούν εισηγήσεις εξωτερικών experts / practitioners σε επίκαιρα ζητήματα που συνδέονται με το αντικείμενο του μαθήματος. Η συμμετοχή τους εκτιμάται ότι παρουσιάζει σημαντική προστιθέμενη αξία για το Πρόγραμμα, αφού αυτοί είναι δυνατό να μεταφέρουν την ειδική γνώση και εμπειρία τους και να συμπληρώσουν την εκπαιδευτική διαδικασία με χρήσιμες εισροές.

(3) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	<p>Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος θα αξιοποιηθούν παράλληλα σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση, όπου οι σεμιναριακές συναντήσεις θα συμπληρωθούν με την ανάρτηση παρουσιάσεων και ενδεχομένως σχετικού υλικού μετά από κάθε μάθημα προς υποβοήθηση της μελέτης των φοιτητριών/φοιτητών στην πλατφόρμα open eclass.</p> <p>Πέραν της προσωπικής επικοινωνίας στο πλαίσιο των εβδομαδιαίων παραδόσεων, η επικοινωνία με τις</p>

	<p>φοιτήτριες και τους φοιτητές για διευκρινίσεις σχετικά με το μάθημα πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς επίσης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Πανεπιστημίου open eclass.</p> <p>Ακόμη, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν τους διδάσκοντες κατά τις ώρες υποδοχής φοιτητών ή κατόπιν συνεννόησης.</p>											
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</p> <p>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="628 479 959 539">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="963 479 1292 539">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="628 546 959 651">Παρακολούθηση διαλέξεων και συζήτηση εντός αίθουσας</td> <td data-bbox="963 546 1292 651">39 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="628 658 959 831">Προετοιμασία των παραδόσεων, μελέτη βασικού εγχειριδίου και προτεινόμενης βιβλιογραφίας</td> <td data-bbox="963 658 1292 831">39 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="628 837 959 1010">Μη καθοδηγούμενη μελέτη, εκπόνηση εργασίας και προετοιμασία για εξετάσεις</td> <td data-bbox="963 837 1292 1010">147 ώρες</td> </tr> <tr> <td data-bbox="628 1016 959 1048">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="963 1016 1292 1048">225 ώρες</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Παρακολούθηση διαλέξεων και συζήτηση εντός αίθουσας	39 ώρες	Προετοιμασία των παραδόσεων, μελέτη βασικού εγχειριδίου και προτεινόμενης βιβλιογραφίας	39 ώρες	Μη καθοδηγούμενη μελέτη, εκπόνηση εργασίας και προετοιμασία για εξετάσεις	147 ώρες	Σύνολο Μαθήματος	225 ώρες	
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου											
Παρακολούθηση διαλέξεων και συζήτηση εντός αίθουσας	39 ώρες											
Προετοιμασία των παραδόσεων, μελέτη βασικού εγχειριδίου και προτεινόμενης βιβλιογραφίας	39 ώρες											
Μη καθοδηγούμενη μελέτη, εκπόνηση εργασίας και προετοιμασία για εξετάσεις	147 ώρες											
Σύνολο Μαθήματος	225 ώρες											
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Η αξιολόγηση των φοιτητριών και φοιτητών του μαθήματος πραγματοποιείται μέσα από μια σύνθετη διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • την αξιολόγηση της συνολικής συμμετοχής τους κατά τις σεμιναριακές συναντήσεις, • την αξιολόγηση παρουσιάσεων που θα αναλάβουν, δηλαδή μιας σύντομης εργασίας (mini assignment) σε αντικείμενα τα οποία θα ανακοινωθούν ή ενδεχομένως θα προταθούν από τους συμμετέχοντες, σε συμφωνία με τον διδάσκοντα, • την αξιολόγηση της παραπάνω εργασίας, που θα κατατεθεί σε γραπτή μορφή στο τέλος του εξαμήνου, το αργότερο την ημέρα της τελικής εξέτασης του μαθήματος, • την τελική γραπτή εξέταση. <p>Η τελική εξέταση του μαθήματος θα πραγματοποιηθεί γραπτά χωρίς χρήση βιβλίων και σημειώσεων ή μέσω της πλατφόρμας open eclass, στη βάση ερωτήσεων που οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται να απαντήσουν επί της συνολικής ύλης του μαθήματος.</p> <p>Σημειώνεται ότι ο τρόπος εξέτασης αναγράφεται αναλυτικά στο syllabus του μαθήματος, το οποίο αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στην αρχή του εξαμήνου.</p>											

	Οι φοιτητές ERASMUS καλούνται να καταθέσουν και μια γραπτή εργασία 4000 λέξεων, στη γλώσσα που επιλέγουν μεταξύ των προσφερομένων (Αγγλική ή γερμανική), σε συνεννόηση με τον διδάσκοντα του μαθήματος και εκπονούν υπό την επίβλεψή του.
--	---

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λιαργκόβας, Π. και Παπαγεωργίου, Χ. (2021). *Το ευρωπαϊκό φαινόμενο. Η ενοποίηση και οι προσπάθειες υλοποίησης της ιδέας*, 3^η έκδ., Εκδόσεις Τζιόλας, Αθήνα
- Μαραβέγιας, Ν. (επιμ.) (2016). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δημιουργία, εξέλιξη, προοπτικές*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Μούσης, Ν. Σ. (2018). *Η Ευρωπαϊκή Ένωση. Δίκαιο, οικονομία, πολιτική*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Πασσάς, Αρ. Γ. (2012). *Η εθνική δημόσια διοίκηση στην ευρωπαϊκή ενωσιακή πολιτική διαδικασία*. Επιμέλεια σειράς: Σ. Ντάλης, 1^η έκδ., Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Πασσάς, Α. Γ., Αρβανιτόπουλος, Κ., Κοππά, Μ. (επιμ.). *Ελλάδα – Ευρωπαϊκή Ένωση: Μια σχέση «μέσα από σαράντα κύματα» 1981-2021*, Εκδόσεις Πεδίο. Αθήνα, 2021
- Πλατιάς, Χ.. *Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη στην Ελλάδα: Ένας ατελής εκσυγχρονισμός*, στο: Πασσάς, Α. Γ., Αρβανιτόπουλος, Κ., Κοππά, Μ. (επιμ.). *Ελλάδα – Ευρωπαϊκή Ένωση: Μια σχέση «μέσα από σαράντα κύματα» 1981-2021*, Εκδόσεις Πεδίο. Αθήνα, 2021, σελ. 384-394
- Πλατιάς, Χ., *Πολιτική της ΕΕ για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ζητήματα Πολιτικής και Διακυβέρνησης*, 2η αναθ. και συμπλ. έκδ., εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2020
- Στεφάνου, Κ. (επιμ.) (2020). *Το σύστημα διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
- Adelle, C., Biedenkopf, K., Torney, D. (eds), *European Union External Environmental Policy: Rules, Regulation and Governance Beyond Borders*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, New York, 2018
- Andersen, S. S., Goldthau, A., Sitter, N. (eds) 2017, *Energy Union. Europe's New Liberal Mercantilism?*, Palgrave Macmillan, Basingstoke
- Bauer, M. W., Trondal, J. (eds) (2015). *The Palgrave Handbook of the European Administrative System*, Palgrave Macmillan, Basingstoke
- Best, E. (2016). *Understanding EU Decision-Making*. European Institute of Public Administration, Springer International Publishing AG Switzerland
- Bocse, A.-M. (2021). *International Networks, Advocacy and EU Energy Policy-Making*, Palgrave Macmillan, Basingstoke
- Buonanno, L. and Nugent, N. (2015). *Policies and Policy Processes of the European Union*. Palgrave Macmillan, Houndmills
- Costa, O., Brack, N (2018), *How the EU Really Works*, 2nd edition Routledge, Abingdon and New York
- Delreux, T. and Happaerts, S. (2016). *Environmental Policy and Politics in the European Union*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, New York
- Deters, H., *The EU's Green Dynamism: Deadlock and Change in Energy and Environmental Policy*, ECPR Press, 2021
- Dobbs, M., Gravey, V., Petetin, L., *Driving the European Green Deal in Turbulent Times. Politics and Governance*, 9(3), 2021, σ. 316–326, doi:10.17645/pag.v9i3.4321
- Domorenok, E. (2020). *Governing Sustainability in the EU: From Political Discourse to Policy Practices*, (Author), Routledge; 1st edition)

- Eckert, E., Kovalevska, O., Sustainability in the European Union: Analyzing the Discourse of the European Green Deal, *Journal of Risk and Financial Management*, 14(80), 2021, doi:10.3390/jrfm14020080
- Herranz-Surrallés, A., Solorio, I., Fairbrass J. (eds), *Renegotiating Authority in EU Energy and Climate Policy*, Journal of European Integration Special Issues Series, Routledge, 2021
- Hix, S., Hoyland, B. (2011). *The Political System of the European Union*, 3rd edition, Palgrave Macmillan, Basingstoke
- Jordan, A., Gravey, V. (eds) (2021), C., *Environmental Policy in the EU: Actors, Institutions and Processes*, 4th edition, Routledge, Abingdon, New York
- Leal-Arcas, R. and Wouters, J. (eds) (2017). *Research Handbook on EU Energy Law and Policy*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham and Northampton
- McCormick, J. (2018). *Environmental Politics and Policy*, Palgrave, Basingstoke, New York
- Nugent, N. (2017). *The Government and Politics of the European Union*, 8th Edition, Palgrave Macmillan, Basingstoke, New York
- Skjærseth, J. B. (2014). Linking EU climate and energy policies: policy-making, implementation and reform. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 16(4), 509–523, doi:10.1007/s10784-014-9262-5
- Solorio, I. and Jörgens H. (eds) (2017). *A Guide to EU Renewable Energy Policy. Comparing Europeanization and Domestic Policy Change in EU Member States*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham and Northampton
- Tosun, J., Biesenbender, S., Schulze K. (eds) (2015). *Energy Policy Making in the EU: Building the Agenda*, Springer-Verlag London
- Wallace, H., Pollack, M.A., Young, A.R. (2015). *Policy-Making in the European Union*. Seventh Edition. Oxford University Press, Oxford, New York
- Zito, A. R., Burns, Ch., Lenschow, A. (eds) (2020). *The Future of European Union Environmental Politics and Policy*, Routledge, London and New York

Ιστοσελίδες

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<https://europa.eu/>

Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

https://ec.europa.eu/info/index_el

Ιστότοπος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

<https://www.europarl.europa.eu/portal/el>

Ιστότοπος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου / Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<https://www.consilium.europa.eu/el/>

EUR-Lex Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

European Union – Environment

https://europa.eu/european-union/topics/environment_el

European Commission – Environment

https://ec.europa.eu/environment/index_en.htm

European Commission – Energy

https://ec.europa.eu/energy/home_en

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

<https://www.eea.europa.eu/el>

Περαιτέρω κατευθύνσεις αναφορικά με πηγές και βιβλιογραφία δίδονται στις φοιτήτριες και τους φοιτητές στο πλαίσιο των διαφόρων ενοτήτων.